

เทศน์เช้า วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ สัจธรรม เห็นใหม่ เวลาหลวงตาท่านสอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หลากหลายมาก เปรียบเหมือนห้างสรรพสินค้า ท่านเปรียบอย่างนั้นเลยนะ ห้างสรรพสินค้าเข้าไปสิ มีสินค้าทุกๆ อย่างเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธๆ ขึ้นมา ชาวพุทธที่ทะเบียนบ้าน ได้นักวิชาการก็ชาวพุทธ ตำรา ตำราอ่านเข้าไปเยอะๆ อ่านเข้าไปแล้วก็จินตนาการ จะเอาอย่างนั้นๆ กิเลสไม่ได้ ถลอกปอกเปิกเลย นี่ไง ศึกษา ศึกษาจบ ๙ ประโยค ศึกษามาแล้ว ศึกษาสมาธิก็ไม่รู้จัก ถ้าปัญญาๆ ปัญญาที่ถูกต้องนี้ไง นิยามธรรมะนี้ อย่างนี้เป็นปัญญาหรือ

ปัญญา ปัญญาภาวนามยปัญญา ปัญญาอรหุในกองสังขาร สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่ง ถ้าเรามีความรู้ลึกซึ้งคิด มีความฟุ้งซ่านในหัวใจ แล้วมีปัญหาจะรับมันได้ ปัญญามันเท่าทันความคิดของเรา นี่คือปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นได้มันต้องเกิดขึ้นได้จากมนุษย์

มนุษย์เกิดมา ดุสิต เกิดมาในวิภวภูต เกิดมาในวิภวภูตเกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม คนเราเกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม ด้วยประเพณีวัฒนธรรม เกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาว่าทำบุญกุศลแล้วจะได้บุญมากมายมหาศาล ทำบุญแล้วมันจะมีศรีสุข ทำอะไรก็ประสบผลความปรารถนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาท่านจะปรินิพพาน ที่เศษของกรรมๆ เวลาพระอานนท์ไปตักน้ำนั้นนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไป พวกเดียรถียนิครนถ์มันสร้างคนมาใจมืด เห็นใหม่

นี่ไง ความดีๆ เป็นความดีในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณธรรมในหัวใจนั้น แต่

หัวใจนั้น ใ้พวกป่าเถื่อน ใ้พวกที่ไม่มีวุฒิภาวะมันก็ทำลาย มันไม่เชื่อ ใ้คนไม่เชื่อมันจะเชื่อใหม่ มันไม่เชื่อมันก็คือไม่เชื่อใจ

แต่ถ้าคนมันเชื่อนะ มันเคารพบูชา มันเคารพบูชานี่มหาศาลนะ ถ้าความเคารพบูชามหาศาล เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงหลากหลายนัก คำว่า “หลากหลายนัก” นะ เวลาคนเข้ามาศึกษาๆ นักวิชาการมันอ่านมาก มันรู้มาก มันเพ้อเจ้อมาก มันฝันเพ้อมาก

แต่ไม่เหมือนครูบาอาจารย์ของเรา อยู่โคนไม้ อยู่ในที่สงบสงัด แล้วค้นคว้าหาใจของตน ถ้าค้นคว้าหาใจของตนนะ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ความที่เห็นตถาคตๆ เห็นตถาคตที่ไไหน ที่สมาธิธรรมๆ ความสุข พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

แล้วเดี๋ยวนี้ปัจจุบันนี้นะ “สว่าง ว่างหมดเลย สว่าง สว่าง”

พระอาทิตย์สว่างกว่าแจ้งอีก สว่าง ญเปิดไฟฟ้าก็ได้

มันสว่างมันแจ่มแจ้งในหัวใจของตน มันรู้เท่าทันกิเลสตัดค้นหาความทะยานอยากในใจของตน ใ้สว่าง สว่างอะไร นี่มันไปเทียบเคียงแล้วอ้างหมดเลย เวลาพุทธพจน์ๆ ก็นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เอาสิ่งนั้นมาแอบอ้าง แล้วอ้าง เห็นไหม

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนใจ หมามันห่มหนังเสือ เวลาหมามันห่มหนังเสือนะ หนังเสือก็คือหนังเสือสิ เสือใครก็กลัวใช้ใหม่ เวลามันจะห่มมันจะหอนมันก็เป็นหมาวันยังค่ำ นั่นนะ นี่ไง ถ้าสิ่งที่แอบอ้างอย่างนั้นๆ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ปริยัติ การศึกษานี้สำคัญมาก การศึกษา ศึกษามาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ที่นี้การศึกษาๆ มา นักวิชาการศึกษามากก็รู้มาก รู้มากก็จินตนาการมาก จินตนาการมากมันก็ต้องการของมันมาก มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม

วัฒนธรรม คุณติ ในพระพุทฺธศาสนาในทิเบตก็อย่างหนึ่ง ในจีนก็อย่างหนึ่ง ในเถรวาทในเมืองไทยก็อย่างหนึ่ง ในพม่าก็อย่างหนึ่ง ในพม่าเขามีนัตนะ นัตก็คือถือผีนั่นนะ นั่นนะเขาก็ถือ

ของเขา ทันใจๆ สร้างพระพุทธรูปเสร็จในวันเดียวนะ ขอพรสิ่งใดก็ได้ พระพุทธรูปทันใจๆ เราก็กิน
ทันใจไปกับเขาอะ เมืองไทยมีทุกอย่างเลย แล้วไม่มีรากเหง้าอะไรสักอย่างเลย

แล้วเวลามีรากเหง้า ความคิดของคนมันก็ขัดแย้งกันใช่ไหม ประชาธิปไตยๆ ไร ทุกคนก็มีสิทธิหมด ทุกคนมันก็จะเอาแต่ตามใจมันนะ แล้วตามใจมัน ไปวัด วัดละเลย จะเอา เอา
อย่างไรละ ้วยรุ่นมันจะมีคอนเสิร์ต ใ้ผู้ดีมันบอกว่าหนวกหู อ้าว! แล้วมันทำอะไรละ

วัดเป็นที่ชุมชน วัดเป็นสถานที่ที่อยู่ของผู้ทรงศีล ถ้าผู้ทรงศีลมีคุณธรรมขึ้นมา มีศีลมี
ธรรมขึ้นมา นี่เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอะไร รุกขมูลเสนาสน์ เวลาเขาสอนนะ เวลาเป็น
อุปัชฌาย์บวชขึ้นมา

บวชขึ้นมา กรรมฐาน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ หน้าที่ของเธอๆ แล้วเข้าป่าเข้าเขาไป
นี่ไง คั่นคว่าให้ทะเลได้ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง นี่หน้าที่ของเธอๆ แล้วเวลาเป็นหมู่สงฆ์ขึ้นมา เป็น
หมู่สงฆ์มันต้องมีอาราม พอมีอารามขึ้นมามันก็มีกิจของสงฆ์ มันก็มีข้อวัตรปฏิบัติ มันก็มีธรรม
วินัยบังคับอะไรผิดอะไรไม่ผิด มันเป็นกฎหมาย มันเป็นวินัย วินัยก็เป็นวินัย ถ้าวินัยแต่ละพื้นที่
มันก็แตกต่างกันไปใช่ไหม ที่นี้แตกต่างกันไป ศึกษามา ศึกษามาแล้ว ศึกษามามากน้อยขนาด
ไหน ปริยัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมาก็ย้อนเข้ามาที่ใจของตน หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โก อานา
ปานสติ

ในปัจจุบันนี้ไ้ยุวพุทธเขามีอบรมทั่วประเทศ อานาปานสติ เด็กอายุ ๓ ขวบ ๔ ขวบมา
ฝึกหัดอานาปานสติ นี่เราวางพื้นฐานอย่างนี้ขึ้นมา เด็กมันบอกเลยนะ เมื่อก่อนซี้กั้ว เมื่อก่อน
มันควบคุมตัวเองไม่ได้ เมื่อก่อนเป็นคนใจร้อน เดี่ยวนี้ดีหมดเลยๆ นี่พูดประจำเด็กๆ มันไร
เดียงสา เด็กๆ อะไรดีมันก็ว่าดี อะไรชั่วมันก็ว่าชั่ว มันควบคุมมันได้ มันก็ควบคุมมันได้ตอนที่มัน
เป็นเด็กขึ้นมา แต่มันก็ดี เห็นไหม นี่พระพุทธรูปศาสนาสอน สอนอย่างนี้ไง หายใจเข้านี่พุท
หายใจออกนี่โก นี่คือภาคปฏิบัติเลยนะ เอาไปสอนเด็กอนุบาลกัน ใ้พวกผู้ใหญ่ “พุทธพจน์ๆ”

พุทธพจน์ๆ มันก็เอาดาบไว้ข้างหลังด้วย พุทธพจน์ในแนวทางของตน พุทธพจน์ใน
ความเห็นของตน ถ้าไม่ใช่ ไม่ใช่บอกไม่ใช่ ไม่ใช่พุทพจน์ แต่ถ้ามันพอใจมันบอกพุทพจน์ นี่ไง
มันก็กิเลสตัดค้นหาความทะยานอยากมันก็มาแอบอ้าง นี่หมาห่มหนังเสือใจ ตัวเองกิเลสท่วมหัว

ยับยั้งอะไรไม่ได้สักอย่าง ศีล ๕ ก็ไม่ยอมนับถือ ศีล ๕ ก็ไม่ถือปฏิบัติ ศีล ๘ ก็ไม่เอา ศีล ๑๐ ยิ่งโยนทิ้งเลย แล้วว่าพุทธพจน์ฯ นะ จับผิดแต่คนอื่น คนอื่นผิดพลาดไปทั้งหมด แต่ของเรานี้สุดยอด

นี่ไง พังธรรมฯ ขึ้นมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับมาที่เรา ทวนกระแสกลับ ทวนกระแสกลับนักปฏิบัติทั้งหมด ลงสู่โคนไม้ เรือนว่าง ในที่อยู่อาศัยของตน นักปฏิบัติทั้งหมดค้นคว้าหาใจของตนให้เจอ หาความสงบระงับในใจให้ได้ ถ้าหาความสงบระงับในใจให้ได้ ถ้ามันเจอแล้วถ้ายกขึ้นสู่วิถีสัจจะเห็นความแตกต่างระหว่างภาวนามย ปัญญา กับ สุตมยปัญญาแตกต่างกันอย่างไร เวลามันภาวนาขึ้นไปมันจะเห็นของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป พระพุทธศาสนาเนี่ยมหัศจรรย์มาก สุดยอดๆ แต่พวกเรานะมันไม่ได้

เราเข้าไปในร้านอาหารร้านหนึ่งแล้วสั่งอาหารมาสิ อาหารบนโต๊ะนั้นก็ยังมีอาหารที่ดีที่งาม แล้วจะกินอาหารชิ้นไหน อาหารประเภทใด อาหารประเภทใดมันก็อยู่ที่คนพื้นฐานคนมาจากภูมิภาคใด ถ้าคนภูมิภาคภาคใต้เขาต้องกินอาหารรสจัด คนมาจากภูมิภาคอีสานเขากินส้มตำ คนมาจากทางภาคเหนือเขาก็กินแคบหมู ภาคกลางกินได้ทุกอย่าง กินหมดเลย ทุกๆ อย่างเลย นี่อาหารแต่ละประเภทมาบนโต๊ะอาหาร เราจะกินอาหารประเภทใด

นี่ก็เหมือนกัน ศึกษามาๆ ศึกษามาแล้วก็เป็นความรู้ของเรา ถ้าเป็นความจริงๆ ความจริงมันมาจากไหน ความจริงมันมา เห็นไหม

พระพุทธศาสนานี้สุดยอดมาก แต่ของคนมันเกิดจากทิฏฐิมานะของตน ศึกษามาก ตำรามาก อ่านมาก รู้มาก แล้วให้คนอื่นทำนะ กูไม่ทำ ให้คนอื่นทำ กูรู้มากหมดเลย

เพราะยิ่งรู้มากยิ่งฟุ้งซ่านมาก ยิ่งรู้มากยิ่งสงสัยมาก ยิ่งรู้มากยิ่งทำสิ่งใดไม่ได้เลย มี ๙ ประโยคเป็นเลขาเจ้าคณะภาคไปถามหลวงปู่ฝั้น “ผม ๙ ประโยครู้หมดทุกเรื่องเลย แต่ผมจะเริ่มต้นตรงไหนไม่ถูกเลย”

หลวงปู่ฝั้นถามกลับเลย “ทุกขมันอยู่ที่ไหน ทุกขมันอยู่ในตำราไหม ทุกขมันอยู่ในชุมชนไหม ทุกขมันอยู่ที่ไหน ทุกขมันอยู่ที่ใจเราใช่ไหม ถ้าทุกขอยู่ที่ใจเรา ทำไมไม่ย้อนกลับมาที่ใจเรา”

เวลามันส่งออกไป ศึกษาก็ศึกษาโดยการส่งออกไป ศึกษาดูด้วยภาพความจำ ด้วยขั้น ๕ ส่งออกไปหมดไปยึดมั่นถือมั่น ภูริๆ ภูแน่ภูแก่งไปหมดเลย แต่ตัวมันเองไม่เคยได้เหยียวหลังกลับหันไปมองมันเลย

แต่ถ้ามันเหยียวหลังกลับไปหาใจของมันได้ ยิ่งรู้มากยิ่งกลับไม่ได้ เพราะอะไร มันเป็นธรรมชาติของต้นหาความทะยานอยาก พลังงานมันส่งออกหมด จิตทั้งหลายมันส่งออกหมด ใ้อ้ที่ปฏิบัติส่งออกทั้งนั้น “ว่างๆ สว่าง...” ภาษาเรานะ ไร้สาระ อันนี้คือแพะ

เวลาเขาเกิดการฆาตกรรมเขาเกิดคดีอาญาขึ้นมาเขาจะจับแพะๆๆ ใ้อ้คนที่ศึกษามาก มันรู้แหละ อ้อ! ใ้อ้นี้คือความโกรธ ใ้อ้นี้คือความโลภ ความโกรธ ความหลง มันส่งไปนู่นนะ แล้วมันพยายามจะเอาแพะมาบูชาบุญนะ ความโกรธอยู่นู่น แต่มึงไม่เห็นใจมึงเลยหรือ มึงไม่รู้จักตัวมึงเองเลยหรือ

ศึกษามากไป ศึกษามากก็เลสมาก เหมือนหนาย ผู้พิพากษา รู้หมดเลย ใครผิดใครถูก รู้หมดเลย แต่มันจับตัวจริงไม่ได้ มันไม่สามารถจับคนขโมย มันไม่สามารถจับผู้ที่ทำให้ผิดกฎหมาย มันไม่สามารถจับผู้กระทำผิดมาลงโทษทางอาญาได้ แล้วมันก็เก่งนะ เพราะอาชีพของเขารู้ไปหมด อย่างนี้ๆ ผิดอย่างนี้ อย่างนี้ๆ ผิดอย่างนี้ อย่างนี้ๆ ผิดอย่างนี้ แล้วมันก็ไปลากแพะมา สร้างอารมณ์มา อารมณ์เทียมๆ มันสร้างของมันขึ้นมาอารมณ์เทียมๆ แล้วบอก “นี่เงกิเลสๆๆ”

กิเลสมันไปชี้หน้ากิเลส เหมือนผู้กระทำความผิดแล้วไปชี้คนอื่นว่าทำความผิด ผู้ทำความผิดมันอยากจะรีบชี้เลย ชี้ให้จับใ้อ้คนนั้นแล้วมันจะได้หลบหนีต่อไป นี่เง เรียนมากรู้มาก

แต่ผู้รู้หน่อย ผู้รู้หน่อยลงสู่โคนไม้ ลงสู่เรือนว่าง หลับตาลง หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโธ ค้นคว้าหาผู้กระทำความผิดให้ได้

จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเกิดนี่เกิดด้วยผลของบุญ คนเกิดไม่มีผลของบุญนะ เวลาไม่มีผลของบุญ จิตนี้ไม่มีเวลาว่าง จิตนี้ไม่มีเว้นวรรค เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดเป็นเปรต เป็นผี เป็นปลวก เป็นมด เป็นไร เป็นทุกๆ อย่าง เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ถ้าผู้ที่ทำคุณงามความดีขึ้นมา ขณะเวลาเกิด เกิดในสถานะไหน

ในปัจจุบันนี้เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เพราะมนุษย์มีกายกับใจๆ ร่างกายนี้ต้องการอาหาร แล้วเราก็ต้องบากบั่นหาปัจจัยเครื่องอาศัยมาดำรงชีพนี้ด้วยความทุกข์ความยากนะ ความทุกข์ความยากนี้ ถ้าศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็จะได้หลุดสว่างขึ้นมาไง เพราะร่างกายนี้มันบีบคั้นขึ้นมา นั่งนานก็เมื่อย นอนก็ไม่ได้ เดินอีกก็เมื่อย ทำอะไรก็เมื่อย จะอยู่ จะนั่ง จะกิน จะนอน ไม่พอใจสักอย่าง ไม่พอใจความเป็นอยู่เลย แต่อยากเป็นสุข เออ! อยากสุขๆ คู้ย! ต้องการความสุขๆ ศาสนาพุทธนี้พูดถึงทำบุญแล้วได้บุญมากๆ

นี่ไง แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำทานร้อยพันพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันพันหนไม่เท่ากับทำได้สมาธิหนึ่ง ทำสมาธิได้ร้อยพันพันหนไม่เท่าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนึ่ง

คูสิ ทำทานร้อยพันพันหนนะ แล้วภาวนามยปัญญาที่มันเกิดขึ้นนี้มันเกิดมาจากไหนละ เกิดมาจากเรานั่งลง หลับตา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ สิ่งนี้คั่นคว้าหาใจของตนเจอสิ่งนี้ต่างหาก สิ่งนี้มีคุณค่าต่างหาก สิ่งทีในพระพุทศาสนาอย่าแล้วอย่าเล่านะ

“ทำแล้วจะรวย ร้ารวยๆ”

ร้ารวยก็ทุกข์ทั้งนั้นนะ ร้ารวย ถ้าจิตใจเป็นธรรมๆ มันถึงจะเป็นธรรม จิตใจเป็นธรรมถึงเป็นความสุข คนทุกข์คนจน คนร้าคนรวย ถ้าจิตใจเราเป็นธรรมนะ เราเข้าใจ อ้อ! ชีวิตมันเป็นแบบนี้ ผลของวิภูฏะมันเป็นความจริง พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ต้องตก ชีวิตมีแล้วมันก็ต้องดับไปเป็นธรรมดา สิ่งใดนะ ถ้ามีปัญญาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ ถ้าสอนอย่างนี้ เห็นไหม

คนจะร้ารวยขนาดไหนไม่ใหญ่ไปกว่าโลง ทุกคนทั้งหมดต้องตายหมด ทีนี้คนจะเป็นจะตายขึ้นมามันก็คิดถึงความดีแล้ว คิดถึงศีลธรรมแล้ว คิดถึงผลประโยชน์ของเราแล้ว ไม่ไปคิดแต่สิ่งที่กิเลสมันดิ้นรนกระซากลากไป นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่นี้ แล้วนี่ไง เอ็งต้องการความสงบความสงบนะ ให้หัวใจสงบสงบก่อน ให้รู้จักคิดก่อน

พระ พระสามสี่แสนองค์มันก็มีทั้งดีทั้งเลว สังคมทุกสังคมมีทั้งคนดีและคนเลว ถ้าสังคมที่ไหนมีคนดีอยู่ สังคมนั้นมันก็ทำให้ร่มเย็นเป็นสุข สังคมที่มีคนเลวเข้ามาอยู่มาบ้านมาป่วนมาแย่งแย่งตะแคงร้าว สังคมนั้นก็มีความสุขไม่ได้หรอก

ถ้ามันจะสงบก็สงบที่ใจของเราเนี่ย พยายามศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผลของวิญญูฯ เราเกิดมาเช่นนี้เอง เราเกิดในสภาวะนี้เอง เราเกิดมาเจอพ่อเจอแม่เจอปู่ย่าตายายของเราเอง พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเราให้ชีวิตนี้มาไง เพราะให้ชีวิตนี้มา เราได้ชีวิตนี้มา พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกไง สิ่งที่ได้ชีวิตนี้มาแล้วชีวิตนี้แสวงหาความสุขไป แล้วชีวิตนี้แสวงหาความสุขไม่ได้ ก็ได้แต่ความทุกข์มาไง พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ไง

ถ้าได้สิ่งนี้มาแล้ว พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เป็นพระอรหันต์ของเราไป แต่เวลาเราศึกษาธรรมะของเรา เราพยายามค้นคว้าของเรา พระพุทธศาสนา ห่างสรรพสิ่งอื่น เราจะทำอะไร ยอดธรรมไม่ว่า ยอดธรรมคือศีลธรรมในหัวใจของเราเนี่ย

สิ่งทีการกระทำฯ เราแสวงหามา เราแสวงหาพระที่ดียุ่ เราหาวัดที่ดียุ่ เราหาเนื้อนาบุญของโลก เนื้อนาบุญทีเราจะหว่านพืชหว่านผลของเราไป ถ้าเราหว่านพืชหว่านผลของเรา เรามีสติปัญญาขึ้นมาแล้วเราจะหาพุทธะไป

พุทธะคือภวสวะ คือภพ คือจิตของเรา คือสถานที่เกิดของเรา คือจิตทีเวีย่นวายตายเกิดของเรา เราอย่ากลับมาทีนี้มันจะยิ่งใหญ่เลย ไม่ต้องไปว่าวัดนั่นเสียงดัง วัดนี้เสียงเบา

เสียงในใจทีก้องกังวาลนะ ความคิดทีมันพุ่งซ่านทีมันจุดประกายขึ้นมาในใจนะ สิ่งทีดับตรงนั้นจบแล้วนะ สุขอื่นใดเท่าจิตสงบไม่มี ถ้าจิตของเราสงบระงับแล้ว ใ้อทีเขาจะเสียงดัง ใ้อทีเขาจะมีการกระทบกระเทือน จบหมดเลย

แต่เพราะจิตของเรามันพุ่งซ่าน จิตของเรามันเห็นแก่ตัว จิตของเราเห็นแก่ได้ จะบังคับทุกๆ อย่างให้สมกับความคิดของเรา เราคิดว่าอย่างนี้ถูกต้องดีงามแล้ว ทุกอย่างต้องยอมจำนนกับความคิดของเรา

แต่ถ้ามันดับที่ความคิดของมันจบสิ้นแล้ว สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นเช่นนั้นเอง มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน โดยวัฒนธรรมของเขา โดยความดีของเขา โดยการกระทำของเขา ถ้ามันดับหัวใจของมันได้ เอวัง